"ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งพึงเปิดเผย"

บันทึก

เรื่อง เสรีภาพแห่งข่าวสาร

---

(๑) เรื่องที่เลขาธิการสหประชาชาติใคร่จะได้ตัวบทกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ กฤษฎีกาหรือคำสั่งของทางราชการ และคำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพแห่งข่าวสารนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ทำการตรวจค้นให้แล้วโดยตรวจดูเฉพาะตัวบทกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ กฤษฎีกาหรือคำสั่งราชการเท่านั้นเพราะในสวนที่เกี่ยวกับคำพิพากษาของศาล ทางกระทรวงการต่างประเทศได้เสนอเรื่องไปให้กระทรวงยุติธรรมพิจารณา ดังปรากฏตามหนังสือกระทรวงการต่างประเทศที่ (๐๘๐๓) ๒๑๗๔๒/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๐๖ แล้ว

ในระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ (๑๙๖๒) จนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๖ (๑๙๖๓) ประเทศไทยมิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวกับเสรีภาพแห่งข่าวสารแต่อย่างใด เอกสารในเรื่องนี้ที่พอจะอ้างได้ก็คือ ประกาศของกรมตำรวจและของเจ้าพนักงานการพิมพ์ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๙๔ ซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้น ๖ ฉบับด้วยกัน เป็นประกาศของกรมตำรวจ ๓ ฉบับและประกาศของเจ้าพนักงานการพิมพ์อีก ๓ ฉบับ เรียงลำดับก่อนหลังดังนี้

๑. ประกาศกรมตำรวนที่ ๔/๒๕๐๕ เรื่องยกเลิกคำสั่งห้ามการสั่งหรือนำสิ่งพิมพ์เข้ามาในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๐๕ (ราชกิจจานุเบกษาแผนกสามัญ เล่ม ๗๙ ตอนที่ ๗๓ หน้า ๑๗๕๔)

๒. ประกาศเจ้าพนักงานการพิมพ์ที่ ๑๗/๒๕๐๕ เรื่องยกเลิกคำสั่งห้ามการขายหรือจ่ายแจกและให้ยึดสิ่งพิมพ์ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๐๕ (ราชกิจจานุเบกษาแผนกสามัญ เล่ม ๗๙ ตอนที่ ๗๓ หน้า ๑๗๕๗)

๓. ประกาศกรมตำรวจที่ ๕/๒๕๐๕ เรื่องห้ามการสั่งหรือนำสิ่งพิมพ์เข้ามาในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๐๕ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๐ ตอนที่ ๕ หน้า ๕๖)

๔. ประกาศเจ้าพนักงานการพิมพ์ ๒๓/๒๕๐๕ เรื่องสั่งห้ามการขายหรือจ่ายแจกและให้ยึดสิ่งพิมพ์ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๐๕ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๐ ตอนที่ ๕ หน้า ๕๗)

๕. ประกาศกรมตำรวจที่ ๐/๒๕๐๖ เรื่องยกเลิกคำสั่งห้ามการสั่งหรือนำสิ่งพิมพ์เข้ามาในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๐๖ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๐ ตอนที่ ๓๓ หน้า ๕)

ส่งพร้อมกับหนังสือที่ ๔๙๙๓/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๐๖

๖. ประกาศเจ้าพนักงานการพิมพ์ที่ ๓/๒๕๐๖ เรื่องยกเลิกคำสั่งห้ามการขายหรือจ่ายแจกและให้ยึดสิ่งพิมพ์ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๐๖ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๐ ตอนที่ ๓๓ หน้า ๖)

ซึ่งตามเอกสารเหล่านี้จะเห็นได้ว่า ขณะนี้ประกาศของกรมตำรวจและของเจ้าพนักงานการพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ที่เป็นการจำกัดการสั่งหรือการนำเข้า ฯลฯ ซึ่งสิ่งพิมพ์ได้ถูกยกเลิกไปหมดสิ้นแล้ว

(๒) สำหรับเรื่องที่สหประชาชาติได้แจ้งว่ารัฐบาลจะทำคำแถลงเกี่ยวกับเสรีภาพแห่งข่าวสารในระยะนี้เสนอไปด้วยก็ได้นั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอเสนอข้อความเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวบทกฎหมาย ฯลฯ เพื่อเป็นแนวทางในการทำคำแถลงเกี่ยวกับเสรีภาพถ้าหากว่ากระทรวงการต่างประเทศเห็นควรจะได้จัดทำขึ้น ทั้งนี้โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้สอบถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากกรมตำรวจและกรมประชาสัมพันธ์มาประกอบการพิจารณาด้วย ซึ่งปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้ยืนยันว่าตั้งแต่ประกาศใช้กฎอัยการศึกใน พ.ศ. ๒๕๐๑ เป็นต้นมา รัฐบาลมิได้บังคับตรวจข่าวก่อนโฆษณา (censorship) แต่อย่างใด และในการควบคุมหนังสือพิมพ์นั้นทางราชการก็ใช้วิธีร้องขอความร่วมมือจากหนังสือพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ ข้อความที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอเสนอมีความดังต่อไปนี้

“รัฐบาลของประเทศไทยได้ยอมรับและเคารพในเสรีภาพแห่งข่าวสารอยู่เสมอ เพราะรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญว่าเสรีภาพแห่งข่าวสารย่อมเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งอันหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย แม้ว่าประเทศไทยจะได้รับการกระทบกระเทือนจากสถานการณ์อันไม่มั่นคงของโลกและของประเทศใกล้เคียงตามที่เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วนั้น และฝ่ายตรงข้ามมักจะฉวยโอกาสใช้ประโยชน์จากเสรีภาพแห่งข่าวสารให้เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตนโดยพยายามก่อความระสำระสายและสร้างความเข้าใจผิดให้แก่ประชาชนอยู่เสมอก็ตาม แต่รัฐบาลของประเทศไทยก็ได้แสดงให้เห็นถึงความอดทนและยึดมั่นในหลักเสรีภาพแห่งข่าวสารตลอดมา ดังจะเห็นว่าในระยะเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ (๑๙๖๒) จนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๖ (๑๙๖๓) รัฐบาลได้ใช้อำนาจที่เกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ภายในวงจำกัด กล่าวคือ ได้มีการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ (๑๙๔๑) โดยห้ามการนำเข้าและการจำหน่ายสิ่งพิมพ์เพียงชนิดเดียวเท่านั้น ซึ่งก็ได้ยกเลิกเสียภายในระยะเวลาอันสั้นคือเพียง ๔ เดือน และแม้แต่ว่าระยะเวลานี้ประเทศไทยจะได้มีข้อพิพาทอยู่กับประเทศกัมพูชาและการเสนอข่าวที่ผิดพลาดอาจทำให้เกิดความเสียหายให้แก่ประเทศได้อย่างมาก รัฐบาลก็ได้เลือกใช้วิธีที่ผ่อนปรนโดยร้องขอความร่วมมือจากผู้เสนอข่าวต่าง ๆให้ระมัดระวังในการเสนอข่าว แทนที่จะใช้วิธีการควบคุมข่าวที่เคร่งครัดกว่านั้นเช่นการตรวจข่าวก่อนโฆษณา (censorship) ตามอำนาจของกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึกที่มีอยู่ (สถานการณ์ของโลกและเหตุการณ์รอบ ๆ ประเทศไทยได้บังคับให้ประเทศไทยต้องตกอยู่ภายใต้กฎอัยการศึกมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๑ (๑๙๕๘) นอกจากนั้นรัฐบาลของประเทศไทยได้ให้โอกาสและความสะดวกแก่บุคคลทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ที่จะเข้าติดต่อโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเพื่อแสวงหาข่าวอันถูกต้องได้เสมอมา”

(นายหยุด แสงอุทัย)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สิงหาคม ๒๕๐๖